

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen III. De Ecclesiastica libertate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

EXAMEN III.

De statu Ecclesiastico circa materiam de Ecclesiastica immunitate.

CAPVT PRIMVM.

De Immunitate ab oneribus.

1. **Q**uid est Ecclesiastica Immunitas? Libertas, & exemptio ab oneribus vel subiectione, vel coactione temporalis, seu laicæ potestatis. Leditur planè libertas Ecclesiastica, quoties laici Clericis aliquid præcipiunt, vel prohibent, quod iure diuino aut Canonico illis nec præcipitur, nec prohibetur.

2. *Quotuplex Immunitas hæc Triplex.* 1. *Localis*, quæ competit Ecclesiis, ita vt qui ad ipsas confugiunt, inde extrahi, & à laicis comprehendi non possint. 2. *Personalis*, quæ personis Ecclesiasticis concessa est, ne oneribus afficiantur. Cùm enim Ecclesiasticæ personæ diuino cultui sint addictæ, par est, eas esse, ab oneribus, & iudiciis secularibus immunes.

3. *Realis*, qua gaudent bona ipsa Ecclesiastica, ita vt à censu, tributis, seu collectis potestatum secularium sint immunia.

3. *Procedat sermo in presenti de secunda & tertia immunitate: rogo, à quæisnam oneribus sint liberi Ecclesiastici?* Ab oneribus omnibus, quæ à subditis soluuntur Principibus pro capite. Item ab onere excipiendi Principes hospitio, vel ipsorum legatos, aut milites. Nec vlla consuetudo huic derogat immunitati; quia Ecclesiastici exempti sunt laica potestate, quoad bona & personas.

4. *Gaudent ne Clericorum famuli huiusmodi immunitate?* Non; quia Ecclesiastici non sunt. *Nam coloni Ecclesiæ, seu Ecclesiasticorum à collectis, tributis, aliisque oneribus gaudeant immunitate?* Variæ sunt Doctorum sententiæ. Expectanda planè Summi Præsulis decisio.

5. *Emphyteuta qui bona Ecclesiasticorum in Emphyteusim siue censum acceperunt, tenentur ne ad collectas, & onera, quæ imposta fuerunt solùm pro dominio utili, vel pro fructibus?* Tenentur; quia bona emphyteutica non sunt Ecclesiasticorum, quoad dominium vtile; sed tantùm quoad dominium directum.

ctum

stus. Cùm igitur Emphyteuta sint laici, vt suppono, & Principibus subiecti, & ad ipsas pertineat fructus, imponens ipsis collectas pro his fructibus, Ecclesiasticas pœnas non incurrit modò id fiat sine damno domini directi, qui in Emphyteusum concessit bona.

6. Num Ecclesiasticorum patrimonialia bona, seu acquisita, de rigore iuris sint à tributis, & oneribus immunita? Maxime, tum quia ius antiquum disposuit: tum quia onus tributorum immediatè & proximè imponitur personæ pro rebus: consequenter persona principaliter grauat, & secundariò bona; sed personæ Ecclesiasticæ gaudent immunitate: ergo non potest ipsis onus imponi nec pro bonis Ecclesiasticis, nec pro patrimonialibus. Idem affirmo de bonis Ecclesiasticorum emptis, donatis, vel alio titulo acquisitis; nisi huiusmodi onera ex præuio partium pacto illis bonis imposita essent, antè quàm ad Ecclesiasticos peruenirent.

7. Bona ne ad Ecclesiasticos translata tenentur tributorum oneri subijci? Tenentur, quando illorum dominus antequàm ad Ecclesiasticos transiret, promisit pro se, & suis hæredibus se tributa soluturum, collectas, & onera quæcumque imponerentur; quia posita huiusmodi promissione, contracta est obligatio realis non solum personas, verùm & bona afficiens: onus autem reale bonorum transit ad possessionem, quantumuis persona sit immunis; secus dicendum, si statuto caueatur, vt omnia bona in territorio alicuius ciuitatis existentia obnoxia sint tributis, & oneribus in posterum imponendis; tunc enim probabilissimum iudico Ecclesiasticos non teneri ad onera post translationem bonorum ad ipsos imposita; quia hæc bona quando ad Ecclesiasticos transierunt, nondum erant obnoxia tributo: dum autem tributum imponitur, iam immunita, & exempta reputatur.

8. Quid sentiendum de bonis, quæ in communi & indiuiso sunt Clericis cum laicis, v. gr. à Clerico & eius fratre laico possidentur? Pro rata bonorum ad Clericum pertinentium gaudent Ecclesiastica immunitate; pro rata autem bonorum ad laicum spectantium, non gaudent, nisi aliud legitima ferat consuetudo.

9. Fructus & redditus Ecclesiasticorum postquam ad laicos transierunt, amittunt ne ius immunitatis? Amittunt; quia mutata persona, quæ est causa priuilegij, priuilegium extinguitur. v. gr. collectas exigentes ab iis, qui fructus Ecclesiasticorum emunt, non incurrunt Canonis censuram, modò dominium fructuum laicis emptoribus sit acquisitum.

Examen III. De Immunit. Ecclesiastica. 685

10. *Qui verò Clericus non est, sed habitum induit Clericalem ne vectigalia soluat, est ne ab onere immunis? Minimè; quia fraus non debet suo auctori patrocinari. Secus si re ipsa & ex animo habitum Clericalem assumat, licet diuinis non inferuiat.*

clericus

11. *Feudatarius tenetur ne ad oneratione feudi impositæ Tenetur, quia in iis, quæ ad feudum pertinent, Clericus domino feudi licet seculari subiicitur.*

12. *Quid de Clerico lucratiuam exercente negotiationem? Tenetur planè pedagiam, & gabellas soluere pro mercibus, non autem ante trinam admonitionem, vt in mercaturam non exerceat. Tunc equidem (in gratiam expositionis) Clericus mercaturam exercere dicitur, quando aliquid emit, vt ex illius venditione, lucrum faciat. v. gr. Clericus qui frumentum, vinum, oleum, & alia, quæ ex suo agro percipit, vendit, non dicitur negotiari; sed qui emit, vt cum lucro vendat.*

13. *Possunt ne onera Ecclesiasticis imponi cum expressa Pontificis licentia? Possunt. Cessante autem causa, ob quam laicis concessa est facultas Ecclesiasticis onera imponendi, cessat ipsa facultas.*

14. *Num vlla consuetudo ius tribuat laicis onera Ecclesiasticis imponendi? Minimè; quia iure diuino sunt immunes. At Clerici soluentes onera sibi à laicis imposita ad vexationem redimendam, censuram non incurrunt.*

15. *Possunt ne seculares Principes onera Ecclesiasticis imponere ad pontium, seu viarum reparationem, mœniorum pro arrendendis hostibus exadificationem, quando facultates laicorum non sufficiunt? Propria auctoritate non possunt, neque sufficit Episcopi consensus, sed requiritur Papæ facultas; nisi magna necessitas moram non ferat. Quo in casu Episcopus cum Clero poterit impositioni huiusmodi consensus præstare.*

16. *Tenentur ne Clerici ad oneratio, qua non solum in laicorum utilitatem, verum directè & immediatè in utilitatem & commodum ipsorum Clericorum diriguntur? Ex æquitate, & vi directiua tenentur, vt si onus imponatur ad obtinendum impetum fluminis, quod laicorum & Ecclesiasticorum agris perniciem minatur.*

CAPVT II.

De Immunitate à Foro.

17. **I**n huiusce materiae gratiam, opera pretium, praemittitur, quae
nam sit Criminalis causa, quenam Civilis? Causa Crimi-
nalis illa est, in qua agitur de poena imponenda, ut iustitia
commutativae satisfiat. Cum enim ad iustitiam conmutati-
uam pertineat, delicta punire, causa censetur criminalis, in
qua de illis puniendis agitur. Cum verò agitur de re appli-
canda parti iuxta regulas iustitiae praescribentis ius tantum
cuique tribui, causa Civilis appellatur; de hac non dis-
tubium.

18. *Sunt ne Ecclesiastici immunes à seculari foro in causa Criminali?* Adedò immunes sunt, ut omnes quicumque Ma-
gistratus, Iudices, Notarij, Scribae, & iustitiae ministri quo-
modolibet interponentes se in causis criminalibus contra
personas Ecclesiasticas, illas processando, banniendo, ca-
piendo, seu sententias contra illas proferendo, vel exe-
quendo sine speciali, & expressa Sedis Apostolicae licentia
in excommunicationem decimam nonam Bullae Coenae in-
currant.

19. *Subiacet ne censura iudex laicus, qui informationem verbaliter, non verò iudicialiter contra Ecclesiasticum accipit?*
Non; hic enim non dicitur processare; quia processus actus
iudicialis est.

20. *Qui verò non ex proposito contra Ecclesiasticum proces-
sum instituit, in causa criminali, sed in prosecutione processus
comperit delicti authorem Ecclesiasticum esse, subiacet ne cen-
sura?* Minimè; quia hic non dicitur Ecclesiasticam personam
processare, quam ignorabat esse criminis authorem. At si pro-
cessum persequitur, excommunicationem incurrit.

21. *Laicus iudex processum non conficit contra Ecclesiasti-
cos, sed illos tantum uti testes examinat ad indagandam rei
veritatem: incurrit ne in censuram?* Non; quia huiusmodi exa-
men non est processus. Secus si illos examinet tanquam reos
seu secularis rei complices, aut si cubiculo detineat, donec
verum fuerint confessi.

22. *Quid si laicus iudex se in causis criminalibus ingerat
contra Clericum consentientem aduersum se processum fieri?*
Non ideo excusatur; quia contra status Ecclesiastici privile-
gium non potest cedere iuri suo.

Examen III. De Immunit. Ecclesiastica 687

23. *Sunt Ecclesiastici Præsides Curia Principis secularis: possunt ne se causis Ecclesiasticorum criminalibus ingerere? Minime, si id auctoritate laicali præstant, scilicet tanquam secularis Principis Præsides.*

24. *Accusatores, testes contra Ecclesiasticum deponentes, Advocati, procuratores, alijque coram Principe laico instantes, ut Clericus cariatur, &c. incurrunt ne censuram? Non; quia nullam actionem adhibent in Canone prohibitam; quia Bullatantum loquitur de Magistratibus, Iudicibus, Notariis, Ministris.*

25. *Si verò iudex laicus, Notarius, ac executor Curia secularis ab Episcopo rogentur, ut se interponant in causa contra Clericum criminali, incurrunt ne excommunicationem? Non; quia id faciunt tanquam ministri, & instrumenta iudicis Ecclesiastici. Imò cum auxilio secularis brachij indigent, possunt Ecclesiastici Principes seculares cogere ad auxilium præstandum; quia Tridentinum sess. 25. c. 3. dat eis facultatem capiendi per suos proprios, vel alienos executores.*

CAPVT III.

Quam sit reputandus Clericus ad Ecclesiasticam immunitate fruendum?

26. *Quisnam sit appellandus Ecclesiasticus? Personæ Ecclesiasticæ sunt illæ, quæ sacris sunt Ordinibus initiatæ, imò quæ minoribus, modò seruent ea, quæ in Tridentino sess. 23. cap. 3. præscribuntur. Extenditur priuilegium ad Clericos coniugatos, modò non sint bigami, & habitum ac tonsuram gerant, & alicuius Ecclesiæ ministerio sint ab Episcopo deputati. Clerici etiam dicuntur, qui primam tonsuram susceperunt. Item Religiosi cuiuscumque Ordinis etiam nonitij. Equites qui sunt verè Religiosi, v. g. Equites S. Iohannis, qui in communitate viuunt, & tria solennia vota emittunt; reliqui verò, qui votis non se adstringunt Ecclesiasticæ personæ non sunt. Nec Tertiarij S. Francisci, & S. Dominici, qui domi viuunt extra congregationem; qui verò assumpto habitu monachali sese obsequiis alicuius Religionis mancipant sub Superioris obedientia, quandiu ita degunt, Ecclesiastico priuilegio gaudent. Extenditur præterea ad Eremitas in communitate degentes, & ad eos qui sub aliquo Præ-*

lato

lato in communi viuunt ex tacita, vel expressa Pontifici Summi facultate, quamuis professionem non emittant.

27. *Novitius apud Monasterium delictum commisit, deseruit postea Religionem, nec habet sacros Ordines, nec beneficia fruitur: potest ne hic à laica potestate ob illud delictum tempore nouitatus commissi iudicari, ac puniri?* Non potest; quia tempore delicti à laica erat immunis potestate. Secus qui partrato apud seculum delicto, Religiosum habitum assumpsit, qui quidem non gaudet priuilegio fori, si ad Religionem fuit admissus non adhibita inquisitione, an aliquod delictum commisit? An ære teneatur alieno? Sic Sixtus V. decreuit.

28. *Quinam Clerici in criminalibus fori immunitate non gaudent?* Ecclesiasticus degradatus, & Curia traditus seculari. Perpetuò exilio mulctatus ab Ecclesiastico iudice. Bigamus. Prima tonsura, aut minoribus Ordinibus initiatus, & tonsuram, & habitum Clericalem non deferat, Clericus qui minores Ordines intra annum à morte sui Episcopi cum litteris dimissoriis Capituli accepit. Item Clericus flagrans in crimine deprehensus à laicis capi potest, vt Superiori Ecclesiastico consignetur. Præterea Clericus debitor fugiens vel fugam meditatus, aut aliena bona asportans, vel sua debito adstricta, potest capi à seculari, modò animo tradendi Ecclesiastico iudici detineatur.

CAPVT IV.

Praxis circa materiam de Ecclesia immunitate et Societatis I E S V schola.

§. I. 29. **P**riuilegium quo à legibus & iurisdictione Principum secularium eximuntur Ecclesiastici, à quoniam iure est De Pri-
uilegio
exceptio-
nis à le-
gibus &
Gabel-
lis.
Saar.
A iure diuino immediatè concessum, & à iure Canonico postea stabilitum cui etiam ius Ciuile accessit, vt ait Bellarminus. Habuerunt illud Clerici ante tempora Constantianorum patet ex Conc. Carthaginensi III. Non possunt Principes hoc priuilegium reuocare: imò nec Summus Pontifex ei potest renuocare; quia ipse non est dominus absolutus bonorum & iurium Ecclesie, sed solum dispensator. Porro nulla consuetudo, quamuis immemorabilis, potest huic priuilegio derogare; quia, vt bene Suarez, contra Ecclesiasticam libertatem nulla præscriptio.

Examen III. De Immunit. Ecclesiastica. 689

30. Reges & Principes habent ne ius conuocandi Episcopos, & eis precipiendi? Non habere Azorius affirmat, posse tamen eos rogare, & vocare vt Proceres.

31. Decet ne Regios Magistratus in Cancellarijs Bullas Apofolicas examinandas detinere? Minimè; vt *Filliucius* asserit. *Filliuc.* Sunt quidem recognoscendæ, & discutiendæ, cùm dubitatur de subreptione, aut falsitate, sed ab Ecclesiasticis iudicibus.

32. Est ne Principis secularis curare, vt Episcopi suis in Ecclesijs resideant? Non; quia nullam in Clericos habent potestatem. Possunt tamen Pontificem monere, vt curet disciplinam Ecclesiasticam ab Episcopis obseruari. Sic *Azorius*. *Azor.*

33. Scio Clericos in sacris constitutos, & Religiosos per se negotiari non posse, per alios non prohiberi: rogo num qui tantum habent beneficium, nec sunt in sacris, possint per se negotiari? Secutus *Molinam*, inclinor eos mortaliter non delinquere. *Molin.*

34. Clerici ne prima tonsura gaudent exemptione gabellarum? Dixi gaudere ex iure communi. At quibusdam in Regnis ex consuetudine scira, & approbata Clerici minorum Ordinum non eximuntur, authore *Vasquez*, nisi actu habeant beneficium. Nouitij Religionum (ait *Sanchez*) sunt exempti à gabellis; quia sunt pars communitatis Ecclesiasticæ. *Vasq. Sanchez.*

35. Principes imponentes gabellas iustas super bona Ecclesiasticorum, incurrunt ne Bulla Coena censuram? Incurrunt; (ait *Suaris*), quia excommunicatio fertur in eos, qui imponunt gabellas nisi in casibus à iure permisis. *Suar.*

36. Clerici negotiatores amittunt ne priuilegium exemptionis à gabellis? Amittere affirmo cum *Lessio*, postèque ab eis gabellam exigì, non autem, vt innui, ante trinam monitionem. *Less.*

37. Sunt ne Clerici aut diuino aut humano iure exempti à civilibus legibus, quæ cum Ecclesiastica libertate non pugnant? Minimè. Ideo si Clerici vendunt framentum vltra pretium taxatum, peccant mortaliter, & ad restitutionem tenentur, *Sala* authore. Non potest tamen (inquit) iudex laicus illos punire ob illarum legum transgressionem defectu iurisdictionis, etiam quando pœna exigenda est de plano, & sine alia controuersia iudiciali. Et quamuis iudex Ecclesiasticus (cum *Vasquez* loquor) Clericum non condemnet in pœnam legis laicalis, non potest hanc ideo ab illo iudex laicus exigere; quia Ecclesiastici mitiori sunt pœna puniendi. *Vasq.*

38. Omnes ciues contribuunt ad sternendam lapidibus viam.

Molin.

qua ante ianuam ipsorum: tenentur ne Ecclesiastici simul tribuere. Ex Molina respondeo teneri. Si tamen nolint, non posse à iudice seculari cogi, sed per Ecclesiasticum id fieri debere.

Salas.

39. *Index laicus Clericum inuenit pecunias, aut frumentum è Regno contra leges exportantem: potest ne ea illi auferre? Non posse, inquit Salas, quia non habet potestatem coërcitiuam in Clericos. Imo nec Clericus (eodem authore) cum armis prohibitis in flagranti crimine comprehensus potest à seculari ministro expoliari, sed tantum ad Ecclesiasticum duci. Nec falsa mensura (addit Vasque) triticum, vel oleum vendens potest à iudice seculari puniri.*

Vasq.

40. *Possunt ne imponi gabella super bona Ecclesiasticorum publica id necessitate exigente, quando agitur de necessitate communi tam Ecclesiasticorum: quàm laicorum? Respondeo ex Lessio imponi posse: sed tunc requiri deliberationem, & consensum vtrorumque; quia quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. Talis autem necessitas non est in reparatione pontium, murorum & similibus.*

Less.

41. *Quid si Clerus in casu quod debet nollet consentire? Possent laici auxilium Superioris Ecclesiastici implorare, vt Clericos compellat; quia eo ipso quod persona Clerici est exempta à iurisdictione seculari, exempta sunt etiam eius bona siue patrimonialia, siue donata, siue empta, siue alio titulo acquisita, nisi annexam habeant gabellam aliquam inuariabilem, & perpetuam, vti Lessius affirmat.*

Less.

42. *Potest ne Clericus se submittere regali iurisdictioni quoad bona patrimonialia? Non; quia (vt ait Laymannus) & hæc gaudent priuilegio exemptionis, cui ille cedere nequit.*

Sanch.

43. *Ecclesiasticus impedit, vel usurpat iurisdictionem secularem, aut alia regalia: potest ne propterea à iudice laico bonis temporalibus priuari? Sanchez non posse affirmat, ob defectum iurisdictionis in bona, æquè ac in personam.*

Filliuc.

44. *Potest ne index laicus exigere gabellas à colonis Regularium? Minimè; quia prædia Regularium sunt ab hoc onere exempta. Tenentur tamen (asserit Fillicius) coloni soluere gabellam ex fructibus collectis, si eos aliò transferant, aut alienent; tunc enim laicalia bona censentur.*

§.2.**De im-****munita-****tefori.****Molina.**

45. *Episcopi ne è Ecclesiastici qui que possunt à Principe aut eius Consiliariis Regni pelli tanquam seditiosi, & pacem Reipublice perturbantes? Affirmat Molina haud pelli posse nisi de*

Examen III. De Immunit. Ecclesiastica. 691

de Pontificis summi licentia, aut nisi tanta vrgeat necessitas, ut sit euidens in mora periculum.

46. *Necessum ne ad priuilegium fori, ut Clericus non solum pallium, sed & togam usque ad talos ferat? Assero ex Molina sufficere, si eo utatur vestium genere ut iuxta Prouinciarum usum a videntibus possit Clericus iudicari. Quid si dubitetur, an habitus sit Clericalis, nec ne? Cognitionem idem Doct̃or ad Ecclesiasticum iudicem spectare affirmat.* Molin.

47. *Clericus qui habet pensionem super aliquo beneficio loco tituli, gaudet ne tanquam beneficiatus priuilegio fori? Gaudet (Suarius ait) sicut & Capellanus, cui Capella in perpetuum, Suar. vel in titulum fuerit assignata. Secus autem si habeat Capellam amouibilem; hæc enim propriè beneficium non dicitur.*

48. *Dixisti Tertiarios S. Francisci, &c. Si collegialiter uiuant, gaudere priuilegio fori: rogo num Tertiaria eodem priuilegio gaudeant? Gaudent si cœlibem vitam uouerunt expressè, etiam si in domibus propriis habitent. An Eremitæ? Non, nisi qui sub obedientia Episcopi alicui loco sacro, vel Ordini speciatim addicti sunt, uti Coninch affirmat.* Conin.

49. *Vxor ne Sacerdotis Græci, vel Latini Clerici minorum Ordinum gaudet priuilegio fori? Cum Sanctio gaudere sentio, si gaudet vir; quia vxor ratione matrimonij forum viri sortitur, nisi alteri nubat.* Sanch.

50. *Clericus sine habitu & tonsura grauissima crimina perpetrans potest ne à seculari iudice puniri? Ante trinam monitionem non potest. Qui verò (addit Suarius) aliquando dimittit habitum, & tonsuram, non ideo amittit priuilegium fori, nec est à iudice seculari puniendus.* Suar.

51. *Clericus commisit delictum, & postea duxit uxorem, vel est Clericus coniugatus fruens priuilegio fori, sed postea fit bigamus: rogo, num ob delictum antea commissum possit à seculari iudice puniri? Minimè; quia, ut Sanchez ait, tempus commissi criminis debet spectari.* Sanch.

52. *Si Clerici in Regalibus debitis possunt in seculari Curia conueniri, vndenam hoc sit supposito priuilegio fori? Respondet Suarius, ex eo quod bona Regalia Clericis, cum hac tantum conditione conceduntur. In feudalibus autem potest coram laico Clericus conueniri; quia non subiicitur ut persona Ecclesiastica, sed tanquam Dux, Marchio, &c.* Suar.

53. *Clericus, qui patitur ab Ecclesiastico iudice violentiam, potest ne ad laicum recurrere? Quando ad talem vim reprimendam*

mendam Ecclesiasticus iudex non adest: aut si adfit, non vult reprimere, speculatiuè loquendo, potest. Alioquin non licet iudici seculari causam Ecclesiasticam ad se euocare, & vim Clerico propulsare illatam. Sic *Suar.*

Suar.

54. *Constitutio Gregorij XIV. de immunitate Ecclesie derogat ne priuilegijs Principum, iuri communi, & consuetudinibus?* Derogare *Filliucius* docet; quia Pontifex illum per modum vniuersalis legis promulgauit.

S. 3.

De laicorum Principum statutis.

55. *Quid sentiendum de laicorum Principum statutis? Sunt planè vel quando Ecclesia, seu personæ Ecclesiasticæ prohibentur, aut impediuntur vti rebus, seu facultatibus sibi à iure concessis; vel quando tolluntur priuilegia ipsis concessa à Deo, Pontifice, vel Principibus secularibus: vel quando ipsi timidiore efficiuntur: vel quando deterioris conditionis quàm laici efficiuntur.* Sic iurisperiti. *Suar.* docet qualibet statutum laicorum, si efficiant Clericorum mentionem, inuolida esse.

Suar.

Nec refert fundari in vtilitate publica; quia cum hoc debeat in omnibus inueniri, etiam omnes possent Clericos illic ligare. *Filliucius* asserit, si Princeps statuatur, ne quis priuilegijs fruatur ij, qui subditi non sunt, contra libertatem Ecclesiasticam facere; quia de iure communi Clerici frui possunt priuilegiorum alicui communitati cõcessorum beneficio. *Azor*

Filliuc.

Azor.

affirmat priuilegium à Principe, vel Republica Clericis semel concessum non posse amplius reuocari: & statutum abrogans huiusmodi priuilegium Ecclesiasticam immunitatem violare. Adiiicio legem inuoluantem donationem omnium bonorum factam à patre filio Clerico, multis Doctõribus consentientibus, contra immunitatem Ecclesiasticam esse; quia non potest lex ciuilis hanc præsumptionem inducere, vt alienatio bonorum facta in fauorem Ecclesie, fieri videatur in fraudem fisci. Fateor contrarium à *Vasquez* affirmari. *Azor* scribit statutum prohibens, ne vinum aut frumenta extra territorium exportentur, Clericos non comprehendere; quibus licet exportare fructus ex suis prædijs collectos. Addit statutum, quo Princeps cauet, ne quis sine sua facultate adeat possessionem alicuius beneficij esse contra immunitatem Ecclesiasticam, nisi Princeps ex priuilegio Romani Præfulis habeat collationem beneficiorum, vel priuilegium, vt in sua ditione nullus externus beneficium obineat.

Vasq.

Azor.

Suar.

Suar. existimat Principes prohibentes laicis ne vendant Ecclesiasticis, ne molant, coquant panem, &c. in excommunicationem incurrere; quia hoc Ecclesiasticæ derogat libertati.

Examén III. De Immunit. Ecclesiastica 693

Ex eodem Doctore statutum, ne immobilia alienentur in extraneos, Ecclesiasticos aduersatur eidem libertati; nullo enim iure nec naturali, nec diuino id prohibetur, imò nec humano. Adhuc *Suarus* existimat Principem secularem posse impedire, ne fiat iuramentum, si tamen fiat, esse obseruandum nisi Episcopus relaxet. *Reginaldus* opinatur Principes, aut Magistratus non posse disponere de iis, quæ ad funera, & exequias pertinent in iis quæ spectant ad Clerum, vel cultum diuinum; posse tamen prohibere abusum, & luxum circa funeris pompam. *Comitobus* denique affirmat Principem, vel Republicam statuentem, ne in suo dominio Ecclesiæ vel Monasteria construantur sine sua licentia, immunitati Ecclesiasticæ derogare, & edicto Constantini Imperat, quo concessit facultatem ædificandi Ecclesias per totum Orbem; vnde ita statuentes sunt excommunicati.

Regin.

Comit.

56. *Potest ne iudex Ecclesiasticus consuetudine, & præseriptione acquirere iurisdictionem in laicos?* Posse asserit *Sanch.* Quod si dubium sit, cuius sit iurisdicctio; iudex maior, id est, Ecclesiasticus, cognoscit. *De iudice Ecclesiastico.*

57. *Ad quemnam pertinet quæstio iuris circa decimas?* Ad solum Ecclesiasticum pertinere asserit *Fagunde*. In quæstione autem facti iudex competens erit; est enim mixti fori. Cognitionem verò decimarum, quæ secularibus in feudum datæ sunt, solius Ecclesiastici iudicis esse idem *Doctor* existimat: & laicum conductorem decimarum apud solum iudicem Ecclesiasticum conueniendum esse. *index in Laicus*

Sanch.

58. *Ad quemnam iudicem spectat sponsalium causa?* *Sanch.* docet ad solum Ecclesiasticum, præcipuè quando de illorum valore agitur.

59. *Quando Clericus Clericum instituit heredem, vel laicus testamentum ad pias causas condidit: ad quemnam iudicem testamenti pertinet publicatio?* Ad Ecclesiasticum cum affirmo pertinere. *Molin.*

60. *Num possit Ecclesiasticus iudex de causa laici simul delinquentis cum Clerico cognoscere?* Posse asserit *Laymanus*; cum enim Ecclesiasticus iudex sit dignior laico, ipsius erit utrumque reum iudicare. *Laym.*

61. *Ecclesiastici iudices negligentes sunt, ex. gr. in Clericis puniendis, & causis huiusmodi cognoscendis: possunt ne iudices seculares huic muneris incumbere?* *Laymanus* non posse.

694 *Moralis Theologia Tract. VI. Statu,*
posse affirmat; quia nullo in casu potest laicus iudicare non
subditum.

62. *Num licita auocatio causarum spiritualium ad laica
Tribunalia?* Verita planè Bullà Cœnæ sub censura; etiã si
ab aliis iudicibus Ecclesiasticis auocetur, quàm à iudicibus
Sedis Apostolicæ. Sic *Filliucius*.

Filliuc.

Azor.

63. *Potest ne Ecclesiasticus iudex punire laicos concu-
binarios?* Posse assero cum *Azor*. post primam quidem ad-
monitionem pœna pecuniaria, pœna verò excommunica-
tionis post tertiam. Scio concubinatum esse mixti fori deli-
ctum.

EXAMEN IV.

De statu Ecclesiastico circa materiam de
Ecclesiarum, seu Templorum
immunitate.

CAPVT PRIMVM.

De libertate Templi.

1. *Vid Ecclesia, seu Templi immunitas? Exemptio*
seu priuilegium Ecclesiis materialibus conce-
sum, vt ad eas confugientes à laica sint tuti po-
testate. Quæ quidem immunitas humano iure
concessa fuit Templis Christianorum, aliisque locis religio-
sis: Atque valde iuri Diuino conformis.

2. *Capi ne potest in Ecclesia existens? A potestate laica*
minimè, obsideri tamen potest extra Ecclesiam, vt capiatur
postquam fuerit egressus; quia sic loci sacri immunitas non
violatur.

3. *An possint Ecclesiastici iudici seculari resistere conu-
ntum à sacro loco extrahere? Possunt censuris deterrendo, clau-
dendo ianuas, laicorum auxilium implorando, vtendo opera
Clericorum nondum sacris initiatorum ordinibus. Ipsi ta-
men Ecclesiasticis non licet arma capere, ad iudicem secula-
rem arcendum; ne occasio scandali exhibeatur.*

4. *Iudex autem secularis impedire, vt reo in Templo exi-
stenti, vestes, alimenta, & alia necessaria ad vitam deferantur*
Non